

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.
Egyes szám 5 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben
s a dohányüzsdén.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 hasábon
1 petit sor 5 kr.
5-szöri hirdetésnél 6 kr.
1-szeri hirdetésnél 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
betyegdíj fizetendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztik és kiadják:

Feiler Mihály,
Haksch Lajos,

Lenkei Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

Máskor és most.

Pécs, 1888. augusztus 31.

Melegen tűznek le a nap sugarai! Lassabban kering a vér az ember testében és a verejtékben gyöngyöző homlokról le lehet olvasni az elhagyatottságot: és mintha még a gondolkodás is nehezebb esnék, mindenki iparkodik menten minden fáradalomtól tisztán testének szerezni meg a nyugodalmat, a pihenést. Pang ilyenkor minden: a társadalom, a közlekedés, forgalom, hasonlít még a természethez minden — nem élet ez már, hanem tengés, vegetálás. Az üzletemberek bátran becsukhatják boltjaikat. Kinek jutna most eszébe, hogy vásároljon? Az iparos verejtéke, mely a munkába vegyül, alig nyer kárpótlást azon összeg által, melyet mint munkája eredményét kezéhez kap, elhagyatott minden — látszólagos élet ilyenkor az élet.

Ez rendes kepe a julius-augusztusi hónapoknak, melyeket mindenki, kinek ez némiképp módjában van, pihenésre használ fel. Olyan e pihenés, mint a száműzetés. Senki sem szereti; de kényszerítő körülmények hozzák ezt magukkal és ezen segíteni vajmi bajos.

Pedig dehogy bajos. Vessünk pillantást ma utcáinkra, tereinkre, üzleteinkbe. Kedves mosoly ül a kereskedő ajkán, a mogorva arc mintha új mezbe öltözött volna, kellemes, kedves, élénken szalad fel-alá a segéd az üzletben, buzgó, iparkodó és bőbeszédű, mint télen, mikor sok beszéd által testét akarja melegíteni; sűrög, forog a nép az utcán, mindenütt pezsgő élet, vígság uralkodik; jó a hangulat, melyet a munka, a tevékenység teremt és megelégedetten pillant mindenki maga elé, mert Pécs ma — a világ közepe! Nem úgy kell ezt érteni, mint a hogy itt irva vagy, de a mi szűkebb világunkban, Magyarországon tényleg nincs ma város, melyet ily tartósan látogatnának idegenek az ország minden részéből, mint Pécs, — mely tehát ma a világ közepe!

Mily szép volna, ha ez nem tündöklő álomkép maradna, melyből keserű lesz az ébredés, ha rövid napok múlva újra visszaesünk saját semmiségünkbe; mily üdvös és hasznos volna közvagyonosodásunkra, ha sikerülne Pécs városa iránt állandó érdeklődést kelteni föl, hogy az mindigre magára vonja az ország figyelmét, melynek ma az országon kívül csak fővárosát és Szegedet ismerik, utóbbi is csak onnét, hogy tönkre tette az árvíz.

A városokról beszélni kell, hogy ismeretessé legyenek. Mint az asszonyokról legjobb, ha azokról senki sem beszél, akkor általános tiszteletnek örvendenek, — ép úgy a városok tespednek és fejlődé-

sükben megállanak, ha azok szellemi vagy ipari, vagy gazdasági vagy kulturális téren nem nyújtanak anyagot arra nézve, hogy mindig emlékezetbe hozzák létüket.

Ma főtörekvését képezi minden valamire való városnak, hogy idegeneket vonzon a maga körébe. Két körülmény az, mely ezen mozgalmat hatalmasan mozdítja elő és indokolja. Az idegenek életet hoznak a városba — és pénzt, mely a nép minden rétegébe hatol és mindenütt többé-kevésbé nyomokat hagy hátra. Látjuk ezt most magunkon. Leirtuk a föntebbiekben, mily képet nyújt máskor városunk ezen időtájban. Még az idevalók is elszélednek a városból, úgy hogy üzletembereink alig kapnak dolgot és portékájuknak alig van kelendőségük. Most meg vannak elégedve iparosaink, kereskedőink és maga a kiállítás valódi nagyvásár, mit sokan rovásunkra hoztak fel, pedig jogtalan ezen körülményt hányni szemére a kiállítási bizottságnak, sőt örvendünk azon, hogy kiállítóink az elért anyagi eredményel is meg lehetnek elégedve.

Maga a kitüntetés nem bir ma már elég csábító erővel azokra nézve, kik azért állítanak ki, mert abból üzleti hasznot várnak. A kiállítás legyen nagyvásár, s csak akkor teljes a siker, ha meg is felel azok várakozásának, kik áldozatok árán felkeresték városunkat.

Mozogni kell, dolgozni és fáradozni kell, hogy a kép, mely most szemünket gyönyörködteti, ne tűnjék el, mint a szép álom, mely lelkünkben csak fájó érzést hagy hátra, de míg az álmok hazáját láthatatlan istenek kormányozzák, rajtunk áll, hogy szünni nem akaró tevékenységgel és buzgalommal ragadjunk meg minden alkalmat, hogy idegeneket hozzunk körünkbe, kik itt megszállva a legjobb benyomásokkal hagyják el városunkat és szélnek eresztik jó hírünket. Már csak néhány nap és bezáródnak kiállításunk kapui, de máris a jövőbe pillant elménk és a közel jövőben már két alkalom kínálkozik arra, hogy újra ünnepi mezbe öltözködjünk.

1889-ben nagy ünnepélyességgel lesz megnyitva az ország egyik legszebb temploma, a pécsi vártemplom és ezen alkalommal városunk ismét sok kitűnő előkelőséget és idegent fog magában üdvözölni, és ugyancsak mozgalom indult már meg arra, hogy 1889-ben Magyarország iparosai Pécsen gyűljenek össze országos értekezletre.

Mindig kell valamit tenni. Tapasztaltuk, hogy képesek vagyunk közfigyelmet kelteni és pipogya ember az, ki fel nem használja tehetségét mindenre, mi jó és nemes, ezenkívül pedig minden tekintetben üdvös és hasznos.

Lenkei Lajos.

Az ipar keletkezése.

Az ipar keletkezését csak mondák után ismerjük, és gyaníthatjuk, hogy az a legrégebbi időben az indiai törzsekkel keletkezett.

Ha Théba vidékén a Teutyris, Latapolis, Silsilis és más helyeken feltalálható paloták, obeliszek, siremlékek, szentélyek és óriási építmények egész láncolatát megtekintjük, fogalmunk lehet az ókori iparról.

Ezen hieroglyphákkal ellátott óriási épületek ezredévek óta hiába ostromolja a barbárok keze és az idő romboló hatása: nem bírta őket tönkre tenni.

Minő lehetett az ipar, sőt már a művészet is az ókorban, midőn az egyiptomi műemlékeken található festékek színét ezredévek ideje sem bírta elhalványítani!

Ezen jelek arra engednek következtetni, hogy az ókor mindenestre kifejlett iparral dicsekedhetett, mely később a néptörzsek dulakodása folytán hanyatlott, tönkrement és csak a Krisztus előtti időben éledt fel újra.

Ez időtájt látjuk, hogy Dávid és Salamon a zsidókat szoktatták és tanították a polgári iparra és kereskedelemre. És valóban a régi időkben még leginkább a zsidókkal találkozunk, mint iparüzőkkel; mely körülmény mindenestre arra mutat, hogy e fajban mindig meg volt a munk kedv és a kereset után való vágy.

Általában azonban az ipar nem birt valami jelentőségre vergődni, minek oka leginkább abban keresendő, hogy az ipari munkálkodást — mely semmiféle fejlődésnek nem örvendett és melynek tudományos kiképzésére senki sem gondolt — csak a rabszolgák végezték. Az intező elemek nem bírták belátni, hogy az ipar, a szorgalom azon tényezők, melyek az őanyagok becsét fokozzák s ez által szétágazó kereseti forrásokat nyitnak az országnak s így a vagyonosodást elősegítik.

Nem kell csodálkozni, hogy a régiek nem bírták az ipar nagy jelentőségét az államban fel-fogni, midőn ma, ezredévek múlva, sem képesek számosan a művelt és felvilágosodott modern államférfiak közül azt méltányolni.

A régiek az iparral való foglalkozást lealázó dolognak tekintették. Spártában pl. a lykurgusi alkotmány eltiltotta a szabad polgárokat az ipar gyakorlatától. A spártaiak a mezőgazdaság és az ipar gyakorlatát kiválólág a rabszolgákra bízták. A rómaiak a mesterségek és az ipar gyakorlatát szintén lealázó foglalkozásnak tartották: (mint ma kétezer év múlva Magyarországon) mely foglalkozást csak az idegeneknek és a szegényebb sorúaknak engedtek át. Sőt többet mondhatunk Rómáról: az nemesek hogy semmit sem tett az iparért, hanem azt még elnyomta és kifosztogatta. A „lex claudia“ megtiltotta a patriciusoknak az ipar üzését; hanem uzsoráskodni szabad volt nekik, és ezt sokan üzték is: az üzletekbe pénzt adhattak haszonra, de maguk üzletet nem vihettek, mivel az szégyenletes dolog volt.

E miatt ment Róma tönkre; s e miatt menne Magyarország is tönkre, ha az ipart, mostan divó módjára, folyton lenéznék.

Ily szellem uralkodott már megelőzőleg Görögországban is; és a nagy görög tudós, Platon törvény által akarta kimondani, hogy minden polgár, a ki ipart üz, megbüntettessék. Voltak idők (körülbelül 400. K. e.) midőn a görög köztársaságban azon nézet uralkodott, hogy a polgár ne foglalkozzék sem az iparral, sem pedig a művészettel. Később azonban belátták, hogy e foglalkozások egyáltalán meg nem sértik a szabadságérzetet s Athén tette meg a kezdő lépést. Itt

találjuk az iparfejlődésnek első nyomait; itt látjuk a mesterségeknek némi kis fejlődését.

A görög városok között csak Athén tett ez irányban kivételt, mert e város melegen karolta fel az ipart és Themistokles idejétől kezdve nagy eredményeket mutatott fel e téren, és meggazdagodott.

Az egész athéni polgárság iparral, kereskedelemmel és művészettel kezdett foglalkozni. A legelőkelőbbek vetették tevékenységüket e tere; így pl. Demosztenez atyja vasáros volt; Platonról azt mondják, hogy később maga is olajat árult stb.

Az iparnak kedvező törvények hozattak és a vele való foglalkozás a polgárság minden rétegében elismerésben részesítettet. Az athéniak olyan törvényt hoztak, hogy azon idegen, a ki Attikában gyárat állított fel, a polgári jogot nyerte el, mely jogban több esetben még a királyokat sem részesítették.

Athént követték más görög városok is ezekben is felvirágzott az ipar. Mondhatni, hogy Athén, Korint és Kréta voltak az ipar uttörői. A karthágói köztársaságnak alapját és éltető erejét egyedül az ipar és a kereskedelem adta meg. A görögök ezen városokban az ipari telepeket formális állami intézvényekkel alapították meg a célból, hogy politikai hatalmukat növeljék és megszilárdíthassák; a mit annál biztosabban érhettek el, mert felvirágzott iparuk és szétágazó művészetük által nagy vagyonosodásra tettek szert.

Az európai Görögországba a phoeniciak ültették át az ipar különböző neveit: a tarka szövetek készítését, melylyel Aphrodite papnői foglalkoztak; a szövés és finom gyapju-szövetek festésének mestersége Phoeniciából jött és akkor alapították műhelyek és gyárok különféle iparcikkek készítésére. A phoeniciak biborfestés világhírű volt. Ez által a szegény Korinthus a legelső árupiacz lett és az ipar által adhatott foglalkozást számos embernek és szaporította az állami vagyont. Felvirágzott még továbbá a bányászat, az érczkészítés és más iparágak feldolgozása.

A hellen városok között kiváló helyet foglalt el Phokaea is, mint olyan, hol az ipar lendületet nyert. Joniában a földmivelés helyett az ipar és a kereskedelem teremtette meg a polgári jólét alapját. Később a kereskedők oly szélsőségekbe mentek, hogy pl. Miletusban a hajókon tartották gyűléseiket, mintegy bizonyítva evel önállóságukat és hatalmukat. Emlékeket emeltek az új jövedelmi források, az ipar és a technikai találmányok megörökítésére; így pl. Athenae istennő óriási remek szobra aranyból, elefántcsontból azért állítottatott fel, hogy „bámulatot és csodálkozást keltsen és teljes bizonyítéka legyen a nagy ipar és kereskedői város gazdagságának és a művészetek virágzásának, mely a polgárokat lelkesíti. — Az ipar tagadhatatlanul nagy jövedelmet hozott a tengeri kereskedés segítségével; és hatása átment a fejlesztett művészetre, megtartva hatását akkor is, midőn a kényurak elhagyták.

Találmányok terén kiváló helyet foglal el Görögország. Chioson, a Homeridák szigetén, a hol az ipar virágzott, találták fel azt a mesterséget, hogy a vasat és más fémdarabokat tűz alkalmazása által összeforrasztják és az érczet a művész, a mester akarata szerint használhatóvá, engedékenynyé tegyék. Glaukus volt ennek a feltalálója s e miatt nagy hírnévben állott.

Ily uton haladva, Görögország más szerepet játszhatott volna, hogyha vezérlő városainak példáját követi; hanem polgárainak többsége nem nézte a keresetben létezésének célját, és újra meg újra a háboruk démonja csábitotta a csaták mezejére; minek következtében az ipar fejlesztése elhanyagoltatott. Ez az oka annak, hogy Görögország nem juthatott az állam valódi nagyságához; holott ha az ipar és a művészet terén megmarad, a világ vezérlő szerepét vihette volna.

Az ókorból még csak az egyiptomiak érdemelnek említést, a kiknél a főfoglalkozás ugyan a mezőgazdaság volt, de biztos adatok vannak arra, hogy az ipar, kereskedelem és a hajózás versenyzett a mezőgazdasággal.

Hogy hazánkban mikor lehetett az ipar első nyomait észrevenni, az egészen bizonytalan. Tény azonban, hogy noha hazánkban nem is volt kifejlett ipar, de a ruha, öltözet, a házi eszközök és butorzatok mindig meg voltak, s ezeket a nép maga készítette. Minthogy pedig hazánk csak gabonát, bort és marhát adhatott el, amit nem mindig lehetett értékesíteni, különösen az akkori közlekedési akadályok és háborus idők miatt: épen e

körülmény segítette elő hazánkban az iparnak szükségéből való keletkezését. Minthogy e terményeknek nem volt értékük, a földmivelő kénytelen volt magát az iparra és később a városi életre vetni.

Sajnálatra méltó körülmény mindenestre az, hogy hazánkban az ipar terén tett kezdetleges lépések a csaknem folytonos háboruk által tönkretették. Több mint ezer éve annak, hogy hazánkban elődeink csupán mezőgazdaságból megélni nem tudtak; s ma, annyi viszontagság után, ott állunk a modern államban is, hogy szintén nem tudunk a mezőgazdaságból megélni.

A magyar nemzet a régi időkben zajos és folytonos fegyverviselésre volt utalva s így az ipart elhanyagolta, különben is a csöndes házi szorgalmat, — mint Kossovich ipartörténeti munkájában mondja — a honnülést, a kézművességet, apró haszon utáni sürgölődést, mint az ipar éltető eszközét, tökéletesen kizárták, száműzték elődeink életmódjukból, szokásaikból. Hajlandóbbak voltak az ázsiai régi lakhelyükből magukkal hozott szokásaikhoz, a vadászathoz, pásztori és mezzei élethez. Innét van az, hogy Árpád férfi-ágából származó nemzeti királyaink időszakában oly gyér nyomait tapasztaljuk az ipar élesztésére fordított figyelemnek.

Bizonyos azonban, hogy az ipar első alapjait, valamint a polgári létjogot az Árpád-vérből származó királyaink szabadalmakkal, engedelmekkel és kedvezésekkel vetették meg. Az adott oklevelek szerint saját bíróságokat alkothattak, melyekben minden adóssági, polgári és közfenyítéki ügyekben ítéltek.

Géyza alatt, ki békeességben élt a szomszéd birodalmakkal, más fordulatot vettek a dolgok az ipar terén. Ő volt az első, ki megkezdte ápolni a tudományokat, az ipart és a kereskedelmet. Utóda, István folytató e művet és hogy nemcsak földmivelésre, hanem az ipar fejlesztésére is nagy gondot fordított, arról tanuskodnak az ő ország-lása alatt hozott törvények.

Első iparosokul hazánkban a történelem a szászokat mondja, kik Géyza király idejében 1143. évben Flandriából meghivattak és Imre alatt később a XII. században a Kárpátok alatt, Ponzonytól kezdve egész Oláhországig megszállták hazánkat; kézműveket itt rendszeresen és keresetforrásként üzték s ők voltak e tekintetben az első szabad emberek nálunk. Nagyvalószínű, hogy ez idegen bevándorlók hozták hazánkba a városi életmódot, és ők honosították meg a czéheket is. A jövevények annál könnyebben alapíthatták meg a városi életet, mert nagy kiváltságokkal és szabadalmakkal bírtak. Tudvalévő dolog, hogy Szt. István koráig Magyarországon egyéni birtok nem volt. Csak Szt. István idejében különböztették meg a lakosság: várjobbágyok (várkatonák), polgárok — és várnépre. A várnépek felsőbb osztályát képezték azon polgárok (cives), kik a várak körül emelendő helységekből és városokban laktak s nem földműveléssel, hanem kézművekkal és kereskedéssel foglalkoztak. Ezek vagyona és személye törvény által biztosított s a királynak fizetett adón kívül semmire sem köteleztettek.

Ilyen kiváltságolt állásban lévő népcsoportok — s ezek úgy szólván kivétel nélkül idegenek, jövevények voltak — kézimunkájuk által keresetet teremtettek maguknak s nagy részben pótolták a külföldről behozandó drága czikkeket. Keresetük után jobb életmódot is vihettek, jobb lakóhelyeket biztosíthattak családjaiknak s ennek folytán az ország városainak az alapját letelhették; miről a következő szakaszokban lesz alkalmunk még bővebben szólni. A magyar iparról is külön szakaszban értekezünk.

A lovagkorban nagy fordulat állott be a földmivelésben, iparban és a kereskedelemben, mert ezen korban keletkezett a nemesi, vagyis lovagi, földmivelői — és e kettő között a közepén álló kézművesi osztály, mint csirája és magva a később keletkezendő polgári középosztálynak. — A kézműves osztály helyét állotta a munka és a szorgalom terén; durva, addig haszontalan anyagokból szükséges és hasznos tárgyakat állított elő. Ügyességét és tudását volt alkalma a munka készítményein igazolni. Növekvő vagyoni állapotát a nemesség nem igen kedvező szemmel nézte s ennek következtében közös érdekek megvédése szempontjából először egyesületbe csoportosult és később városokká alakult s innét, mint városi elem, sokszor harcra szállott a nemességgel.

A polgárság ilyen szervezete szükségessé

tette a vezérlést is, mit rendszeren egy emberre bíztak, ki később egyuttal a czéhek főnöke is volt.

Az ókorról tehát semmi bizonyosat nem mondhatunk; csak a hátramaradt műemlékekből vonhatunk következtetéseket az ipar fejlődésére és annak nagy eredményeire. Sokkal tanulságosabb a városok korszaka, mely az ipar bölcsőjeként tekinthető.

Baranyamegye lótenyésztéséről.

II.

Megyénk lótenyésztését kedvezőleg befolyásolták azon anyagi segélyek, melyekben a tenyésztők úgy a miniszterium, mint a gazdasági egyesületek által részesítve lettek.

Az anya-kanczák, a 3 éves kancza- és mén-csikók díjazása, a magán mének 60—100 frtig való segélyezése, egy éves mén-csikók és mének vásárlása a tenyésztők ösztönzésére és buzdítására szolgáltak; míg nyilvános vásáraink, valamint azon intézmény, mely szerint a hadsereg és honvédség lószükségletét részben a tenyésztőktől szerezte be, alkalmat nyújtottak a tenyésztőknek, lovaikat elég jutányosan értékesíthetni.

Külföldi és hazai lókereskedők által megyénk kiválóbb látogatott vásárai — Pécs, Német-Bóly, Vaiszló, Szt.-Király.

Tenyésztési viszonyaink felsorolása után, áttérve a vasárnapotól keddig tartott lókiállításra, az átaljában sikerültnek mondható, úgy számra, mint a bemutatott anyagra nézve. Részt vett a megye minden járásából 75 kiállító 149 lóval és ezek közül 63 földmives 112 lóval. A nagyobb tenyésztők által bemutatott anyag korrekt és tenyésztési célulnak megfelelő volt. Kisbirtokosaink túlnyomólag állami mének után nevelt lovakat állítottak ki. — Ezek közt nagy számban voltak Codrington, Nonius Exact, Gidrán ivadékaik képviselve, több példányban Deutscher-Michl, Polmodic-Czimbora és Soponya, egyes példányban Furioso Oranien, Wieland, Golden-Boy, Nagy-Láng-Oranien, Amati, Count, Zdenko-Ostregger, Dynomit, Diophantus, Chif-Justic, Palestre-Crieterium, Abujess Padischah-Majestoso stb. ivadékaik. Legsikerültebbek voltak Codrington-Nonius Exact után neveltek. Szép ivadékok voltak bemutatva Oranien-Amati, Soponya-Diophantus, Gidrán Padischah Abugress és Majestoso mének után. Nagy Láng ivadékaik kevésbé kielégítőek.

Korra nézve túlszámban voltak a teljes koruak és 4 évesek — de sok volt aránylag a 3, 2 és 1 éves csikók száma, mi a korai befogások által az idő előtti lehasználás okozói.

Az elővezetett lovak fejlődése korukhoz viszonyítva igen kedvező volt, járásuk azonban az ügyetlen elővezetés és a hosszadalmas istállóban való állás által nem volt eléggé szabad.

Egybe vetve a tapasztaltakat, melyeket a kiállításon gyűjthettünk, megnyugvással tekinthetünk népies lótenyésztésünk jövője elé.

A jury a megnyitást után azonnal megkezdte működését, 3 mén és 22 kancza lett ez alkalomból díjazva. A díjak dícsérő és elismerő oklevelek, valamint gazdasági eszközök és lófelszerelésekből állottak.

Az elővezetésnél mind a három napon keresztül nagyszámu és díszes közönség érdeklődött szemlélté földmivelő gazdáink szép és jól gondozott lovait. — A juryn kívül mint vendégek jelen voltak Kovách ezredes, Dezső Gyula kapitány, gr. Zichy főhadnagy, Hubka és Moser állatorvosok, megtisztelt látogatásával továbbá Kohane Zsigmond dubloni gazdasági akadémiai tanár, ki mint kiküldött szakférfiu országunk több lótenyésztési intézeteit meglátogatván, az alkalmat felhasználta lókiállításunk megtekintésére is. Legkedvezőbben nyilatkozott megyénk népies lótenyésztéséről. Ezen szakférfiak sokoldalú megjegyzései, valamint a látogató közönség elismerése bátorítson jövő munkánkban, hogy népies lótenyésztésünket mihamarább a tökéletesség fokára emelhessek.

N á d o s y K á l m á n.

Körjárat a kiállítási területen.

A borkiállítás.

A ki azt várta, hogy a pécsi általános kiállítás bortermelőinknek és kereskedőinknek szívesen látott alkalom lesz arra nézve, hogy termő és kiviteli képességüket úgy magunknak, mint a hozzánk érkező idegeneknek bemutassák, azok csalódtak. Felmerült ugyan annak idején a pécsi borkereskedők klubjában az eszme, hogy külön

borcsarnok létesíttessék, melyben a közönség mindjárt a bor minőségéről is szerezhetett volna magának tájékozást, — felmerült egy rendszeres borvásár eszméje is, de míg épen ezen évben úgy Baján, mint Trieszten sűrűn látogatott borvásár tartatott meg, a kiállítási bizottság ezen jogosult óhajra alig fektetett súlyt, és elejtette a megpendített eszme megvalósítását, úgy hogy ma a közönség inkább üvegipart és nyomda- vagy litografiai ipart lát ott, hol ékes betűkkel ki vagyon írva: Borkiállítás. — Pedig ugyancsak alig tudjuk elhinni, hogy lett legyen oly látogatója kiállításunknak, ki a borkiállítást akarva látni, megelégedett volna egy igazán szép és változatos palackkiállítással. Pedig mikor nyílik megint alkalm, mint most, hogy ne csak számokkal, melyek elsőségünket elismerik, hanem magával borunkkal mutathassuk meg, mit tudunk és minő borokat termelnek hegyeinkben szőlősgazdáink.

Ki tudja meddig termelnek? Alig van már bizodalomunk bármely mentőszerehez. Hogy is lehetne. Pécssett összegyűlnek az ország összes szak tudósai, hogy a phylloxera fölött tartanak halálos ítéletet, és megállapodnak abban: legjobb szer a szénkénegezés, — míg maga a gazdasági miniszter üdvözölve a pécsi szőlősgazdák egyesületének phylloxeragyászba borult elnökét, még csak nem is emlegeti a szénkénegezés módját, hanem egyszerűen az amerikai szőlőtelepek ültetését ajánlja gyors kivitelben, mint egyetlen szert, mely a phylloxera által okozott károkat némiképp kárpótolhatja.

Okosodjék ki hát itt az ember! De addig, míg el nem pusztulnak szőlőink mégis örömet nyújt azok gazdag eredménye. Ha nem is mindent, mégis sokat mutat a kiállítás.

A palackokra ráragasztott vignetták legalább a szőlőfajokat magyarázzák meg, melyek Baranyamegyében, Pécssett teremnek és jönnek forgalomba és ez maga is elég tanulságos. Maga a bor, melyet a jury megítélt, pinczében volt elhelyezve, de ez csak a jury részére volt fentartva.

De lássuk már most magát a kiállítást. A nyári színház színpadján van elhelyezve és daczára ennek kicsiny voltának ügyes elrendezés által kényelmesen látható minden kiállító neve. Saját szekrényeik vannak Littke borkereskedő és pezsgőgyáros cégnek, kinek különböző kiviteli pezsgői és borai két pyramist töltenek meg, míg ezen két szekrény között Scholtz Gyula sörfőző külön állványon állította ki sörös palackait. Már többszörösen emlékeztünk meg ezen nagyobb szabású sörfőzőgyárról és a kiállított palackok csak arról győztek meg, hogy Scholtz gyára nem csak jó sört főz, de szép palackozás és kiállítása által távolabbi piacot is biztosít terményeinek. Ép így külön állványa van Scholtz háta mögött Bieber Antal Budapesten lakó cégnek, mely nagyban exportálja sörét a legtávolabbi vidékekre.

Külön láthatók Jankovits Hugó pécsi bortermelő és nagykereskedő borai, és valóban izletes kis kiállítási csoport ez. A palackok pyramisalakban vannak felállítva és a pyramis végén magyar parasztember vigan lenget kis nemzeti zászlót, melynek felső oldalán ott diszeleg a kiállító neve Jankovits! Dr. Schaurék Bódog, ki a mellett, hogy jogtanár, passionált bortermelő, szintén külön kis állványon mutatja be borait. Jó benyomást tesz Nádosy Kálmán Szt.-lőrinczi földbirtokos magyar stílusú állványa, melynek csúcsán csutora int hívogatólag. Be kár, hogy üres, mert Nádosy Kálmán borai, kiválókép melyek helyesfán teremnek, országos híretek és az országos mintapincze által a legtávolabbi álló vidékekre is elküldetnek. — Külön állványa van még Krausz Lajos bortermelő és borkereskedőnek is, ki nem egy kiállításon nyert már eddig is kitüntetés. Különösen szembeötlők az állványon elhelyezett kiállított palackok között Eizer János, Schwabach S. Géza, Tauszig Zsigmond csoportjai, ki már több mint 10 kiállításon úgy bel- mint külföldön nyert elsőrendű érmeiket. Ott látjuk továbbá a borkiállítók között a következő bortermelőket:

Alföldi Sándor Kórós, Gróf Apponyi Sándor Lengyel, Asztalos Nándor Pécs, Árthold József Mágocs, Mocsolád, Baranya-Baán község Baán, Bartalits József Kaposvár, Beierlein János H.-Hetény, Kitünt. Budapest, Bellei főhercegi uradalom Villány, Brázay Kálmán Pellérd, Bős Máttyás Kéménd, Bellei főhercegi pinczézet Villány, Kit. Bpest, Csató Gyula Villány, Csinos József Karancs, Czup Ede Patacs, Dallos János Martonfa, Deák József Karancs, Ditrich Bálint Ba-

barcz, Első Ermelléki borkiállítási szövet. Margitta, Elversz Nándor Karancs, Ermel Vojnits Erzsé-Falu, Faller János F. Mindszent, Folk Ferencz B.-Kisfalud, Frenkl Ferencz Pécs, Freytag Gyula Szászvár, Freytag Ferencz Duna-Szekcső, Friml Antal Kisfalud, Fhran Józsefné Pécs, Gauser János Kéménd, Gerjovits József Somberék, Gött Ádám Mágocs, Mocsolád, Gundy Miklós Sásd, Glück András Babaréz, Göth Ede B.-Szt.-Lőrincz, Hegedüs Imre Pécs, Hergenroder János Babaréz, Horváth Jenő Sásd, Horváth János M.-Ürögh, Jámor István Garé, Janesits Sándor Siklós. Kitünt Budapest, Jilly Alajos Pécs, Kaiser H. F. Pécs, Károly Ignác Pécs, Kitünt. Pécs, Bpest, Keinrath Mihály Szebény, Klein Máttyás F.-Mindszent, Kindl Ferencz Pécs, Köröm Mihály Siklós, Kovács Sándor Csúza, Kucera Károly Holics, Krukenberger Rezső Hásságy, Kresz Henrik N.-Bóly, Laufer Ödön Mohács, Lamping Ádám Gödre, Ledő István Karancs, Özv. Linczbauer Paulin Pereked, Mülherr Lajos Pécs, Medgyesy Ede F.-Mindszent, Marosy József Karancs, Márcz József F.-Mindszent, Kitünt. Budapest, Mangold és Berl Budapest, Maár Gyula Kaposvár, Kitünt. Balaton-Füred, Maul János N.-Bóly, Mostbacher Fülöp Szederkény, Morócz Lajos Somogy, Mindszenty Aurél Mohács, Nádosy Kálmán B.-Szt.-Lőrincz, Nagy Károly Csakadia puszta. Kitünt. Bpest, Nendtvich Sándor Pécs. Kitünt. Pécs, London, Székes-Fehérvár, Budapest, Otroczkóci Lajos Beremend, Ott Márton Pécs, Pápa Sándor Csúza, Pethő Gusztáv Valpó, Pécsi püspöki uradalom Pécs, Pécsi papnövelde Pécs, Pécsváradi bortermelők Pécsvarad, Padlics János Pécs, Petanovics József Budapest, Pucher János Árpád, Rácz Mihály Kárász, Reberics Imre Pécs, Ritter András Árpád, Rónaky Ignác Pécs, Szalay Károly Kaposvár, Szandner Antal D.-Szekcső Szander Ema Pécs, dr. Schaurék Bódog Pécs, Schaumlippe Dárda, Schatteles Mihály Lugos, ifj. Sauska Jenő Baar, Száger Sebestyén Árpád, Scheibner János Pécs, Sey István Lancsuk, Sipőcz István Pécs, Szigvart Ignác Vás.-Dombó, Schippert Károly F.-Mindszent, Schlapp Miklós Kis-Nyárad, Szilly László Gödre, Somberek község Somberek, Szondy Alajos Pereked, Szivér István Siklós, ifj. Somogyi Lajos Kaposvár, Szuly János Pécs, Spengler József Kéménd, ifj. Scholtz Antal Pécs, Spitzer Ignác Pécs, Schuth Vincze Villány, Schwartzkopf Géza Szegszárd, Schwartz Jakab Siklós, Takó János Pécsvarad, Tóth Fülöp M.-Egrecy, Tóth József Karancs, Trischler János Olasz, Tóth Dániel K.-Peterd, Török József Martonfa, Zoffmann és Fuchs Versetz, Vághó János Pécs, Weiller Nep. János Pécs, Weber Péter M.-Egrecy, Weininger Nep. János Karancs, Weininger Ferencz Pécs, Wittinger Sándor Tolna, Wurster Antal Pécs, Horváth Ferencz P.-Meszes, Aradi bortermelők szövetkezete.

Ennyit a borkiállításról. Sokan azt fogják mondani, hogy sok 132 borkiállító, de ha tekintetbe vesszük azt, hogy még ezek között is sok nem baranyai, hanem távolabb vidékről jött ide, hogy könnyen több mint 500 kiállítót lehetett volna a borkiállításba megnyerni, ha annak nagyobb tért engedtek volna itt, az eredményt vajmi kedvezőnek alig nevezhetjük.

A bor mellett mindjárt annak ellentéte is meghuzódik, és ez az ecet. Schwartz Jakab Siklósról állványon két csinos kis hordót állított ki, míg maga a kiállított ecetszesz egy a hordók mellett álló hosszú pohárban látható. Hasonlóképp nagyobb csoporttal Trebitscher A. és fia mohácsi ecetszeszgyár is képviselve van, ki, mint értesülünk, Pécssett is alapít egy ecetszeszgyárt. Látunk itt továbbá eceteket Stir Andrástól Villányban, főtiszt. Uray Atalától B.-Baánban, Pauli Miksától Koflachban, Csonka Nándor Baranyavár, Hirsch Bernát Kaposvár, Némedi Katalin Pécs, Seidl Ferdinánd Új-Verbász, Szemánzi Ferencz Pécs, Trebitscher Ábrahám Mohács, Zámboy Mozer Körmen, Vadász Gábor H.-Hetény.

Liqueröket állítottak ki: Adler és Gold Kassa, Blau M. fiai N.-Kanizsa, Frommer Jakab Simontornya, Kleinberger S. Szepes-Béla, Leitner, zékly és társai Szilágy-Kraszna, gróf Somssich József Kapos-Ujlak, Satzger Keresztély Ádánd, Stir András Villány, Samsalanitz Markó Illok, Straasz Zsigmond Ozora, Weichard testvérek Eszék, Dratsay Lajos Arad.

NAPI HIREK.

— **A gyümölcs-kiállításnak ünnepélyes megnyitása** szeptember 1-én d. e. 11 órakor fog megtörténni. Előre is mondhatjuk, miszerint a közönségre nagy meglepetés vár; az eddig megérkezett gyümölcsök minden várakozást felülmúlnak.

— **A gyümölcsészei kongresszus** nem mint irva volt, szeptember 3-án, hanem szeptember 2-án, vagyis vasárnap d. e. 10 órakor a városház közgyűlési termében tartatik meg.

— **Honvédfegyvergyakorlatok a sátor-táborban.** A honvédség fegyvergyakorlatai a pécsi sátor-táborban e hó 16-án kezdődtek a 19-ik féldandár első és második zászlóaljával. A másik két zászlóalj este 9 órakor érkezett a táborba Kaposvárról, hogy folytassa a dandárgyakorlatokat szeptember 7-éig, midőn ugyan két csapatban Horvátország Zelenice nevű községébe vonul s egyesülve a nagy-kanizsai 20-ik féldandárral, megalakítja a 82-ik dandárt. Szeptember 8-ától résztvesznek honvédeink a Daruvár és Belovár közt tartandó hadosztály-gyakorlatokon, melyeken a király is jelen lesz.

— **Eszéki kiállítás.** Alig hagyták el az eszékiek városunkat, gusztust kaptak ők is kiállításra és már nagyban foglalkoznak ma egy Eszéken rendezendő kiállítás eszméjével. Az eszéki nagy terjedelmű városi kert és sétahely kiállítási területnek igen alkalmas volna, hasonlóképp a már ott létező építkezések által olcsón lehetne az építkezéseket végbevinni. Mindenesetre csak buzdíthatjuk az eszékieket törekvéseikben, és legjobb sikert kívánunk vállalatukhoz. Mi pécsiek az ő meleg érdeklődésükért mindig háláérzetet fogunk tanusítani, ép úgy rajta leszünk, hogy ha a kiállítás tényleg létrejön, a pécsi ipar ott is méltóan legyen képviselve.

— **Női kalapok.** Noha a nőgyeleti épület egyik félreeső termében van elhelyezve Kille Rózsa női divatkalap áruszó kiállítása, mégis felkeresi a nagyközönség kiállított tárgyait, és az által ad legjobb kifejezést a kiállított kalapok iránti megelégedésének, hogy nagy számban keresik fel a jönevű cég divatárus üzletét, mely a Király-utczában a „Hajó“-val szemben több mint 30 év óta áll fenn és melyet a jelenlegi fiatal tulajdonosnő Kille Rózsa tavaly vett át, miután annak alapítója elhalálozott. Ajánljuk melogen a hölgyközönség figyelmébe úgy a kiállított szép és elegáns kalapokat, mint a gazdag raktárral rendelkező üzletet.

— **Építsünk új postahivatalt.** A pécsi kir. postahivatal ki- és bejáró közönsége nem kevéssé volt megijedve a napokban, midőn a lépcsőfeljárati homlokzata, mely a csomag és pénz fel- és leadó hivatalába vezet, repedezni kezdett és nagy darabokban estek le a faldarabok. Opris Péter postaigazgató az államépítészeti hivatal közege társaságában megvizsgálta a gerendázattal támasztott menyezetet és vizsgálata eredményeként mondotta, hogy maga a lépcsőzet nincs megtámadva és csupán a falazat esett le. Ennyit a hivatalos közeg a közönség megnyugtására, mely naponkint rendkívül nagy számban látogatja a postahivatalt és csak félve mer a megsérült helyen áthaladni. De most másról akarunk szólni. A pécsi postahivatal, mely forgalom tekintetében oly nagy jövedelmet hoz a kincstárnak, mint alig egy másik az egész országban általánosságban, oly inpraktikus, oly foltozott-toldozott, hogy az épenességgel nem áll arányban a forgalommal. Az igazságügyi palota épen most jut tető alá! Sável Kálmán törvényszéki elnök érdeme ez, ki lankadatlan erélyvel és akarattal keresztülvitte a miniszteriumnál azt, mit Opris Péter pécsi postaigazgató is keresztülvihetne, ha kellő akarattal és buzgalommal megnyerné a közlekedési minisztert, eladni a mostani, a kincstár tulajdonát képező rozoga épületet és helyette az igazgatóság és postastávirada-hivatalok által kizárólagosan birt palotát építtetni fel.

— **Országos athléta verseny.** A pécsi athletikai club holnap délutáni országos versenyére rendkívüli érdeklődés mutatkozik. Vidéki clubok közül képviselve lesznek a szabadkaiak és bpestiek, kik ma városunkba érkeznek. A közönség tájékoztatására nem lesz érdektelen a versenyneveket és versenyzőket fölemlíteni. *I. Nagy táver verseny.* Táv. 5 klm. Jelentkezők: Egry Dezső színe: kék-rózsaszín vállszalag, König Ferencz színe: egyleti ing, Külle Pál színe: kék-piros szalag, Matkovics Miklós, bajnokjelölt, Peits János Wenczel Lajos, bajnok, Vermes Nándor, viador, Vermes Lajos, bajnok, Fellegi Antal, színek:

egyleti egyenruha. *II. Sülverseny.* Táv. 300 méter. Jelentkezők: Egry Dezső, Kellauer Gábor színe: zöld vállszalag, Bodó Aladár színe: kékszőrke ing, Matkovics Miklós b. j., Peits János b. j., Wenczel Lajos b., Vermes Nándor v., Vermes Lajos b., Fellegi Antal. *III. Magas ugrás.* Jelentkezők: Ott Béla, színe: vörös-fekete ing, Matkovics Miklós b. j., Peits János b. j., Wenczel Lajos b., Vermes Nándor v., Vermes Lajos b., Fellegi Antal. *IV. Sülverseny döntő futama.* *V. Távol ugrás.* Jelentkezők: Ott Béla, Külley Pál, Bodó Aladár, Matkovics Miklós b. j., Peits János b. j., Wenczel Lajos b., Vermes Nándor v., Vermes Lajos b., Fellegi Antal. *VI. Gátverseny* (zárt verseny táv 200 méter — 4 gáttal). Jelentkezők: Egry Dezső, Külley Pál, Bodó Aladár, dr. Egry Béla, színe: kéksárga ing. *VII. Kardvívás.* Jelentkezők: Liskay Bálint, — kék sárga ing, Hainesz Károly, — vörös karszalag, Kellauer Gábor, dr. Egry Béla, Matkovics Miklós b. j., Peits János b., Wenczel Lajos b., Vermes Nándor v., Vermes Lajos b., Fellegi Antal. *VIII. Súlydobás magasba.* Jelentkezők: Ott Béla, Kellauer Gábor, König Ferencz, Matkovics Miklós b. j., Peits János b. j., Wenczel Lajos b., Vermes Nándor v., Vermes Lajos b., Fellegi Antal. *IX. Súlyemelés.* Jelentkezők: Liskay Bálint, Ott Béla, Matkovics Miklós b. j., Peits János b. j., Wenczel Lajos b., Vermes Nándor v., Vermes Lajos b., Fellegi Antal. *X. Kerékpárosok felvonulása.* (díszgyakorlatok versenyen kívül.) Minden versenyzésre külön 2-szeri cseppet ad jelt, melyek közül az első a versenyzőket az előkészületre, 2-ika a sorakozásra hívja. Szünetek alatt a katona-zene játszik. Kezdeté pont 3 órakor. Belépti díjak: I-ső hely 1 frt, II. hely 50 kr, deákjegy 20 kr. Este a „Nemzeti Casino“ nyári helyiségében táncmulatság — kezdeté 9 órakor. Jegyek előre válthatók Valentin K. fia könyvkereskedésében.

— A kiállítók bankettje f. hó 4-ikén, kedden este 8 órakor lesz a Scholtz-féle sörcsarnokban. Egy teríték ára 2 frt. Jelentkezhetni Ruepprecht Nándornál és a kiállítási irodában.

Hirdetések:

Legujabb és legfinomabb

uri- és gyermek-kalapok

a kiállítás tartama alatt különösen

olcsó gyári árak

mellett adatnak el

a Mandl-féle üzletben

Pécsett, Irgalmasok-utcáján.

NEMZETI SÖRÖDE.

Széchenyi-tér,

a Ribay-kávéház alatt.

Elsőrangú étterem.

Jó borok.

== Naponta friss csapolás. ==

Minden vasárnap

czigányzene.

Scholtz A. és Fia

SÖRCSARNOKA

és

ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.

Mindennap délben és este czigányzene.

Kedden és szombaton este a

KATONA-ZENEKAR

hangversenyez.

Éppen most jelent meg

második kiadásban

a

„KIÁLLITÁSI KALAUZ”

UTMUTATÓ

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLÍTÁSRA

= Gazdag tartalommal. =

Ára 40 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben és a dohánytőzsdén.

Folyó évi augusztus hó 12-ikétől, azaz vasárnaptól

naponta látható

d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 6-ig

az Oertzen-féle ház mária-utczai emeletén

VÁRADY FERENCZ

ornythologiai

magán-gyűjteménye:

elő hazai és exotikus madarak és honosított majmok, stb.

Belépti díj: I. hely 30 kr. — II. hely 20 kr.

Gyermekek a felét fizetik.

A tiszta jövedelem a városi szegényház javára fordítottik.

Bemenet a régi színház főbejáratánál.

Zelesny Károly

udvari fényképész

Pécsett, Loewy-féle palota,

az Irgalmasok temploma átellenében.

Mindennemű felvételek a legfinomabb kivitelben.

Kaphatók

a pécsi székesegyház freskóinak fényképei.

14 carton 12 frt.